

τομεν εἰς τὰς βιβλιοθήκας ἡμῶν. Ὑποθετέον ὅτι μετὰ τινὰ ἔτη ἔχει τις ἀνάγκη νὰ πληροφορηθῇ πόσα φέρ' εἰπεῖν καὶ ὅποια εἰσοδήματα, ἢ πόσην στρατιωτικὴν ἢ ναυτικὴν δύναμιν, ἢ πόσους καθηγητὰς εἶχεν ἡ Ἑλλάς τὸ 1866 ἔτος· εἰς ποῖα καὶ εἰς πόσα βιβλία πρέπει νὰ ἀναδράμῃ, εἰς πόσας ἐρεῖν καὶ ἐπιδοθῇ καὶ πόσον χρόνον νὰ κατατρίψῃ ὅπως πορισθῇ τὰς εἰδήσεις ταύτας! Χάρης ὁμῶς εἰς τὸ *Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον* ὃ ἐρευνητὴς σώζεται καὶ ἀπὸ τῶν κόπων, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπωλείας τοῦ χρόνου, ἀρκεῖ ν' ἀποσύρῃ τοῦτο καὶ μόνον ἐκ τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ.

Ἀλλ' οὐδὲν ἦττον καὶ ὁ ἱστοριογράφος ἢ καὶ ὁ ἀπλῶς μελετῶν τὴν ἱστορίαν ὠφελεῖται ἀπὸ τοῦ *Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου*. Ἐπιθυμεῖ τις παραδείγματός χάριν νὰ μάθῃ τὰ διατρέξαντα ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀκτωβρίου, νὰ σπουδάσῃ τοὺς χαρακτῆρας τῶν πολιτευθέντων, τὴν πορείαν τῶν ἐφημερίδων, τὰς ἐπωνυμίας τῶν μερίδων καὶ τὰ τοιαῦτα· τὸ *Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον* διαλαμβάνει καὶ περὶ αὐτῶν, καὶ ἀνενθυμίζει συγχρόνως ὅτι ἐμόλυνε καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐποχὴ τρόμου, καθ' ἣν ἱεροκηρύχθη σφαγὴ οὐχὶ κατ' ἐχθρῶν ἀλλὰ καθ' ὁμοφύλων, καθ' ἣν φρενητικοὶ τινες ῥυπογράφοι διεσάλπιζον ὅτι «ἐπανάστασις ἄνευ αἵματος εἶναι μάχη ἄνευ νεκρῶν, εἶναι μουσικὴ ἄνευ ἀρμονίας.»

Τὸ *Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον* περιέχει καὶ ἄλλο τι ἄξιον λόγου, καθ' ἡμᾶς, τὰ ὁμοιώματα λέγομεν ἀνδρῶν ἐκ τε τῶν ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ξένων. Αἱ εἰκονογραφίαι δὲ αὗται δὲν δημοσιεύονται πρὸς κολακείαν ἢ ἀνάνησιν, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ἐκείνους οἵτινες ἀνζητοῦσιν εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου τὴν ἐρμηνείαν τοῦ νοῦς ἢ τῆς καρδίας. Ἐπεξέλθετε τὰς σελίδας 17, 49, 81 καὶ 113· τοῦ Πατρὸς λόγου χάριν τὸ ἦθος ἐμφαίνει σκέψιν, τοῦ Βράτλα τὸ μέτωπον βαθύνοιαν, τοῦ Χριστοπούλου καὶ τοῦ Βούρου ἡ φαιδρότης τῶν ὀφθαλμῶν σαρκασμὸν, τοῦ Καραθεοδωρῆ ἡ σκυθρωπότης ἐμβρίθειαν καὶ τοῦ Κουμουνοδούρου τὸ βλέμμα παράστημα καὶ τόλμην. Οἱ μικρὰν τῆς Ἑλλάδος ζῶντες χαίρουσι καὶ οἱ μεταγενέστεροι θὰ εὐγνωμονῶσι μανθάνοντες καὶ ἐκ τοῦ ἦθους τὴν ἐπικρατοῦσαν ιδιότητα τοῦ εἰκονιζομένου.

Ὡς τοιοῦτο τὸ *Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον* θέλει βεβαίως καὶ κοσμήσῃ καὶ κοσμηθῇ καὶ θέλει μὲν κοσμήσῃ τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενῶν· θέλει δὲ κοσμηθῇ ὑπὸ τῶν ἀπαιχρῶν καὶ ἀρισταπόνων χειρῶν τοῦ ὠραίου φύλου, εἰς αἷ θὰ σπεύσωσι, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ν' ἀποθέσωσιν αὐτὸ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους οἱ λάτραι τοῦ καλοῦ, οἵτινες οὔτε ὀλίγοι, οὔτε ψυχροὶ εἶναι εἰς τὰς χώρας τοῦ Περικλέους, τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Παλαιολόγων.

Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῷ Βιβλιογραφικῷ Δελτίῳ τῶν Παρισίων, τῆς 5 Νοεμβρ. 1865.

«Ἡ Γερμανία ἐστὶν ἡ προνομιούχος γῆ τῆς φιλολογίας καὶ τῆς κριτικῆς, εἰς ἣν δὲ τῶν τέκνων αὐτῆς, τὸν Ὄτφριδ Μύλλερ, ὀφείλομεν τὴν ὠρεῖν *Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας* μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου. Εἰς τῶν ἡμετέρων καθηγητῶν, ὁ Κ. Hillebrand, μετέφρασεν αὐτήν, σχολιάσας, καὶ προτάξας μελέτην περὶ τοῦ Μύλλερ καὶ τῆς ἱστορικῆς σχολῆς τῆς Γερμανίας. Μετὰ τὸν Βίγκελμυν, ὁ Μύλλερ ὑπῆρξεν ὁ ἐνδοξύτερος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης. Τῶν κεκοιμημένων βιβλίων μηδὲν ἀρκούντων τῇ περιεργείᾳ αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ὅπως σπουδάσῃ ἐπιτοπίως τὴν κλασσικὴν γῆν ἣν εἶχε προμηντεῦσαι οὕτως εἰπεῖν. Ἀπροσδόκητος δὲ θάνατος ἀφῆρπασεν αὐτόν, τεσσαρῶν μηνῶν, μετὰ τῶν λευάνων τῶν Δελφῶν. Ἀλλ' ἡ ἱστορία αὐτοῦ ἐστὶ μνημεῖον τῆς μεγάλης αὐτοῦ σοφίας καὶ ἀρκεῖ ὅπως ἀποθανατίσῃ αὐτόν. Συμπληρωτικαὶ σημειώσεις τοῦ μεταφραστοῦ συνοδεύουσι τὸ ἔργον τοῦ Μύλλερ καὶ καθιστᾶσιν αὐτὸ πολύτιμον εἰς τοὺς φίλους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.»

«... Πρὶν ἢ καταλίπωμεν τὴν Ἀνατολὴν μνημονεύσωμεν τοῦ *Δοκιμίου περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τῆς Τουρκίας* ὑπὸ τοῦ Κ. Bélin, διερμηνέως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γαλλικῆς Πρεσβείας. Ὁ συγγραφεὺς διέχευσε τὸ ἔργον αὐτοῦ κατὰ βασιλείας· ἀρνούμενος δὲ πιστῶς ἐκ τῶν ἱστορικῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, περιγράφει τὸ νομισματικὸν αὐτῆς σύστημα, τὸ τῶν προὑπολογισμῶν, τὸ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως καὶ τὸ τῆς ἐξελέγγεως.»

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΕΣΑΡ (α).

Τῷ διευθυντῇ τῆς Παρθεώρας.

Ἐπιστέλλων ὑμῖν τὸν ἐπιτάφιον λόγον, τὸν ἐκφωνηθέντα ἐν Μηλιαῖς τῆς Θεσσαλομαγνησίως τῇ ε'. Αὐγούστου τοῦ χωμδ' εἰς τὸν ἀοίδιμον Γρηγόριον Κωνσταντᾶν, ὑπὸ Ἀλεξ. τοῦ Πέσαρος, ἐλπίζω ὅτι ἀξιῶσεται αὐτὸν τῆς δημοσιεύσεως διὰ τε τὸν ἐπινοούμενον καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τούτου τοῦ λόγου ἀξίαν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κωνσταντᾶς γνωστὸς εἶναι καὶ ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ἐξ ὧν ὁ τῆς φιλοσοφίας Καθηγη-

(α) Τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν μετὰ τοῦ συνημμένου ἐπιταφίου λόγου δημοσιεύωμεν προθύμως, ὥς περιέχουσιν εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Γρηγ. Κωνσταντᾶ, καθὼς καὶ περὶ ἄλλου διδασκάλου συντελέσαντος μὲν μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦ ἡμετέρου γένους, ἀναξιοπαθεῦντος δὲ σήμερον.

τῆς Κ. Φίλιππος Ἰωάννου ἀπὸ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου Καθέδρας ἀπήγγειλε τῷ 1845, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὁ παρὼν ἀφηγεῖται λόγος, καλὸν κρίνω νὰ ὑπομνήσω εἰς ὑμᾶς ἐλίγα τινὰ περὶ τοῦ διδασκάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ συντάξαντος τὸν λόγον. Καὶ τοῦτο καθ' ὅσον γινώσκω ὅτι ἡ Παρθώρα τιμᾷ τοὺς ἀκριβοῦς ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς παιδείας μοχθοῦντας καὶ φιλοτίμως σπουδάζει νὰ διδάσκη τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας καὶ τὰλλα τὰ καλὰ καὶ δίκαια καὶ μάλιστα τὸ πρὸς τοὺς εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος ὀφειλόμενον σέβας.

Ἀλέξανδρος λοιπὸν ὁ Πέσαρ, υἱὸς Ἰωάννου Οἰκονόμου Πέσαρος τοῦ κωφοῦ ἐπιλεγομένου, οὗ τινος πολλὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὁ ἔπαινος (α), ἐγεννήθη τῷ 1797· ἐκ δὲ τῆς πατρίδος Τυρνάβου κατὰ τὸ 1814 εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ περικλειῶς φιλολογικὸν Γυμνάσιον ἐλθὼν, τὸ στάδιον τῶν μαθημάτων εὐδοκίμως διήνυσεν. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς πολλαπλάσιας τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ ταλάντου ἀκαμάτως ἠγωνίσθη καὶ ἐν Ταϊγανίῳ καὶ ἐν Σύρῃ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι, τῇ ἀτυχῇ Θεσσαλίᾳ, ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1857 ἔτους, ἔξ μὲν ἔτη ἐν Τρικαλῶν, τὰ δὲ λοιπὰ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐν Μηλιαῖς τῆς Θεσσαλομαγνησίας. Ὁπόση δὲ ἦτο ἡ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ εὐδοκίμησις ὁμολογοῦσι μὲν οἱ ἀξιοθέντες αὐτῆς, μαρτυροῦσι δὲ καὶ τὰ συχνὰ πρὸς αὐτὸν προσκλητήρια εἰς διδασκαλίαν τῶν Λαρισσαίων, Θεσσαλονικέων, Σερραίων, Τρικκαίων καὶ ἄλλων πόλεων, εἰς ὅσας ἡ φήμη αὐτοῦ ἦν ἐξηπλωμένη, ἀποδεικνύει δ' ἀναντιρρήτως καὶ ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντῆ. Διότι οὗτος εἶπερ τις καὶ ἄλλος ἱκανὸς ὢν γινῶναι καὶ τιμῆσαι καὶ παιδεῖν καὶ ἀρετὴν, ἐξ ὧν εἶδε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἐν Σύρῃ καὶ ἐν Μηλιαῖς τετραετίαν διδάξαντα μόνον αὐτὸν ἐνόμισεν, ὅτι ἠδύνατο νὰ διδάξη εὐδοκίμως καὶ ἐν τῷ σχολείῳ τῆς οἰκείας πατρίδος, τὸ ὁποῖον αὐτὸς μετὰ τῶν ἀειμνήστων διδασκάλων Α. Γαζῆ καὶ Δ. Φιλίππου καθιδρύσας καὶ βιβλιοθήκῃ πολυτίμῳ πλουτίσας καὶ δι' ἐλαίωνος προσοδοφόρου προικίσας, ἀγρύπνως ἐμερίμνα ὁ μακάριος ὅπως καὶ λύχνον ἐπὶ τῆς οὕτω παρεσκευασμένης λυχνίας ἐπιθέσει φεγγύον καὶ φαίνοντα πᾶσι τοῖς περιεστώσι. Καὶ τοιοῦτον ἐφρόνει τὸν ἡμέτερον Πέσαρ· καὶ προσε-

κάλεσε λοιπὸν αὐτὸν ἐν Τρικαλῶν μετὰ τὴν ἐν Μηλιαῖς τετραετῇ διδασκαλίαν (1833—1837) ἐξαετίαν διδάξαντα διὰ τοῦ ἐξῆς γράμματος. « Τὴν Σὴν μοι τριπόθητον ἐλλογμότητα ἐκ μείσης τῆς ψυχῆς κατασπάζομαι ἐπευχόμενος αὐτῇ ὑγείαν καὶ πάντα τὰ ἐρετά. Διὰ τί, φίλτατε, μᾶς ὑστερεῖς τὴν ἐφετὴν παρουσίαν σου; Εἰμὶ βέβαιος ὅτι καὶ οἱ Τρικαῖοι καὶ ἄλλοι ἐπιθυμοῦν νὰ σὲ ἔχουν παρ' ἐαυτοῖς, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς. Τὸ συμφέρον σου ὁμῶς εἶναι νὰ προτιμήσῃς ταῖς Μηλιαῖς παντὸς ἄλλου τόπου καὶ διὰ τὴν εὐζωίαν καὶ διὰ τὸ κέρδος σου. Ἡ χώρα ἐν γένει καὶ ἕκαστος Μηλιώτης προθυμοῦνται νὰ σὲ ὠφελήσουν καὶ ὑπὲρ δύναμιν. Πρὸς τῷ συμφωνηθέντι μισθῷ ἔξεις καὶ τυχερὰ πάμπολλα δι' ὅλα λοιπὸν ταῦτα προτιμητέαι σοὶ αἱ Μηλιαῖς. Ἀμα λοιπὸν ἦρος, ἢ καὶ πρότερον, τάχυνον ἐλθεῖν ὡς τοὺς περιμένοντάς σε κεχηνότι στόματι. Πρὸς τοῦτοις παραμυθήσεις καὶ ἐμὲ τὸν γέροντα, ὅστις ἔμεινα μονόλυκος. Ἐρῶσο τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1842 ἐκ Μηλιῶν.

Ὁ φίλος καὶ λάτρης σου Γρηγόριος Κωνσταντᾶς. » Ταῦτα ἔγραψεν ἐκεῖνος, οὗ τὴν γλῶσσαν οὐδέποτε κολακεία ἔχρανεν, ἀλλὰ πῶς μᾶλλον ἐφαίνετο ἀπότομος καὶ τραχύτερος τῶν δοκουσῶν κακιῶν σκώπτῃς καὶ κατήγορος, ἢ ἐπαινέτης ἀνυπάρκτων ἀρετῶν. Ἀλλ' ἐτελεύτησε τῷ δευτέρῳ ἔτει ὁ ἀοιδίμος, καὶ δὲν εἶδε τὸν φίλον, ὃν ἐλάτρευε, τὴν παραμυθίαν τῆς μονότητος αὐτοῦ, τὸν κεχηνότι στόματι περιμένόμενον. Δεκατέσσαρα ἔτη ἐδίδάξεν ὁ Πέσαρ ἐν Μηλιαῖς, μόνος διδάσκαλος, καὶ τὴν ὑγείαν αὐτοῦ ἐκδαπανήσας πρὸς φωτισμὸν τῶν ἰδίων συμπολιτῶν· ἀλλὰ γενόμενος θύμα ἀδικίας καὶ ἀχαριστίας, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ λησταῖς περιπεσὼν, οὔτινες ἀφῆρσαν πᾶν ὅ,τι ἐκέκτητο, μετέβη εἰς Ἀθήνας, ὅπου σήμερον κεῖται ὡς ἀχρηστον ναυάγιον τι μαλτροῦς ἐμπορίας, παρημελημένος, σεσιγημένος, ἐν πενίᾳ καὶ ἀπορίᾳ, οὐδὲν ἄλλο τοῦ ταλαιπώρου γήρως σύντροφον ἔχων, παρὰ τὴν πικρὰν ἐννοίαν ὅτι ἀποθνήσκων καταλείπει παντάπασιν ἄπορον καὶ ἀνελπιν τὴν μόνην παραμυθίαν τῶν δεινῶν αὐτοῦ, ἀδελφῆν, ἥτις σὺν αὐτῷ οὕτω ἀπώλεσε καὶ εἴτι ἐλαχεν εἰς αὐτὴν τοῦ μοναδικοῦ της βίου παραμυθίαν!

Ἀθήνησι τῇ 5 Μαΐου 1865.

Α. Δ.

Ἰδοὺ ὁ ἐπιτάφιος λόγος.

Φρόντισον περὶ ὀνόματος· αὐτὸ γάρ σοι διακρίνει ἢ χίλιαι μεγάλοι θησαυροὶ χρυσοῦ. Ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνα διαμένει. Σειράχ. Κεφ. μδ', 12, 13.

Λυπηρὰ περίστασις πρὸς λυπηροῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσιν μᾶς συνήγαγεν ἐξαίφνης, φίλοι ἀκροαταί, εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον περίβολον. Ὁ σοφὸς διδάσκαλός μας, ὁ ἐνθερμος τῆς εὐτυχίας καὶ δόξης τῆς πατρίδος μας ζηλωτῆς, τὸ τελευταῖον καύχημα τῆς

(α) Εἰκόμηνσε τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν σοφίαν τοῦ ἀοιδίμου τῆς Τυρνάβου ἐγκαυχήματος Ἰωάννου Οἰκονόμου ὁ ἀκάματος Μ. Κ. Κούμας ἐν τε τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων (Τόμ. ΙΒ') καὶ ἐν τῇ συνόψει τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας σελ. 231 ἐνθα « κινὸν πατέρα καὶ εὐεργέτην τῆς Θεσσαλίας » εἰκότως ἀποκαλεῖ αὐτὸν. Καὶ Δανιὴλ δ' ὁ Φιλίππου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς «Ρουμανίας» (Τόμ. α. Μέρ. α. ἐπιλεγ. σελ. 817) θαυμάζει τὸν ἄνδρα, ἀριζήλον παράδειγμα διδασκαλίας καὶ τοῦτον μετὰ Μακαρίου καὶ Μπαλάνου τοῖς φιλολόγοις προτιθέμενος. Εἴρηκα δὲ τινα περὶ αὐτοῦ καὶ Σοφ. Κ. Οἰκονόμου ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ἐν Φραγκίσκῳ τῷ Κόσκῳ.

ταπεινῆς μας κόμης, ὁ συνετὸς εἰς τὰς ἀπορίας μας σύμβουλος, ὁ σεβαστὸς πατὴρ μας Γρηγόριος Κωνσταντᾶς ἐπέθηκε σήμερον ἀνόσως καὶ ἀνωδύνως τέλος εἰς τὸ μακρὸν καὶ πολυήμερον στάδιον τῆς ἀγαθῆς καὶ κοινωφελοῦς ζωῆς του. Ἡμεῖς δὲ ὅλοι σκυθρωποὶ καὶ κατηρεῖς συνήλθομεν νὰ ἀποδώσωμεν πρὸς αὐτὸν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, καὶ νὰ τῷ προσφέρωμεν μικρὸν σημεῖον τῆς χρεωστούμενης μεγίστης εἰς τὴν μνήμην του εὐγνωμοσύνης μας. Μικρὸν, μικρότατον βέβαια, καὶ ἀνάλογον τῆς ἐδικῆς μας ἀδυναμίας καὶ μικρότητος, καὶ ὅχι τῆς εὐρείας σοφίας, καὶ τῶν μεγάλων εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας ἡ πατρίς μας ἀπῆλause παρὰ τοῦ μακαρίου τούτου ἀνδρός.

Ὁ ἀοιδίμος διδάσκαλος γεννηθεὶς ἀπὸ ἀγαθοῦ μὲν καὶ εὐσεβεῖς γονεῖς, ταπεινῆς ὅμως χρηματικῆς καταστάσεως, συνησθάνθη σύγκριτα τὰ δῶρα, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ θεία χάρις τὸν ἐπροίκισε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ κρύψῃ, ἀλλὰ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὸ δοθὲν αὐτῷ τάλαντον. Δὲν προσηλώθη λοιπὸν εἰς ἀπόκτησιν φθαρτοῦ καὶ προσκαίρου πλούτου, δὲν ἠθέλησε νὰ κοπιᾷ μόνον πρὸς ἰδίαν του ἀπόλαυσιν, δὲν ὑπέφερε διὰ νὰ ζήσῃ μόνον δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' ὅλους τοὺς συμπατριώτας του, δι' ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς του, κατὰ τὸ σοφὸν λόγιον « Κατανοήσατε ὅτι οὐκ ἔμοι μόνον ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδεῖαν ». Ζηλωτῆς δὲ γενόμενος τοῦ κοινωφελοῦς παραδείγματος τῶν ἀοιδίμων διδασκάλων Ζαχαρίου καὶ Ἀνθίμου, οἵτινες, ἂν καὶ καθιερώθησαν ἐκ νεαρῆς ἡλικίας, ὡς ἄλλοι Σαμουὴλ, εἰς λειτουργίαν τοῦ θεοῦ βήματος, δὲν ὑπέφεραν νὰ περικλείωσι τὴν ἀρετὴν των ἐντὸς τῶν στενῶν τοῦ μικροῦ των ἡσυχαστηρίου ὁρίων, ἀλλὰ τὴν ἐξέτειναν καὶ εἰς τῶν ἄλλων συμπατριωτῶν του τὴν κοινὴν ὠφέλειαν. Ἀλλ' ὁ μακάριος διδάσκαλος θέλων νὰ κατισταθῇ ὠφελιμώτερος, καὶ νὰ ἀνυψώσῃ καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τῆς πατρίδος τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ταπεινότητος, ἀφῆκε πατρίδα καὶ συγγενεῖς, ἀπῆλθεν εἰς ξένους τόπους, καὶ ἀγνώστους ἀνθρώπους, ὑπέφερε κόπους καὶ στενοχωρίας διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ μόνου ἀγχοῦ, τοῦ μόνου ποθητοῦ, τοῦ χρήματος τῆς σοφίας, καὶ οὕτω ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦμένου. Διότι διὰ τῆς βιβλικῆς σοφίας, καὶ τῶν πολυειδῶν γνώσεών του, διὰ τῶν πολυαρίθμων μαθητῶν του, διὰ τῶν σοφῶν συγγραμμάτων του, ὅχι μόνον ἰδίαν δόξαν ἀπῆλause, καὶ τὸ ταπεινὸν ὄνομα τῆς οἰκογενείας του ἀνύψωσε, καὶ ἐν μεγαλοπόλεσιν ἐτιμήθη, καὶ σεβαστοῖς ἀξιωμακοῖς περιεβλήθη, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων καὶ δυνατῶν ἐκάθισεν· ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν πατρίδα μας ἐξέχεε πολλὴν δόξαν· διότι ἡ πενιχρὰ καὶ ἀσημῶς πρότερον κόμη μας διὰ τὴν παιδείαν καὶ φήμην τοῦ μακαρίου διδασκάλου, καὶ τῶν συμπα-

τριωτῶν, συναδελφῶν καὶ συνεργητῶν του, τοῦ ἀοιδίμου Ἀνθίμου Γαζῆ, καὶ Δανιὴλ Φιλιππίδου, ἐγείνε γνωστοτάτη καὶ εἰς τὰ μακρυνότατα μέρη. Μέγιστον εὐεργέτημα, φίλοι συμπατριῶται, μέγιστον πλοῦτον ἐπρόσφερε καὶ πρὸς ἡμᾶς, καὶ πρὸς ὅλον τὸ ἔθνος ἡ τριάς τῶν ἀειμνήτων τούτων ἀνδρῶν τὴν ἐκτεταμένην παιδείαν των, τὰς ἀρετάς των, τὰ πολυειδῆ, καὶ κοινωφελῆ συγγράμματά των, τὸ σχολεῖόν μας. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὁμογενεῖς καὶ εὐχάριστήσων εἰς τὴν μνήμην καὶ τούτων τῶν εὐεργετῶν των. Μερικὸν δὲ καὶ ξεχωριστὸν χρέος ἡμῶν σήμερον εἶναι νὰ προσφέρωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας εἰς τὸν τάφον τοῦ μακαρίου διδασκάλου, τὴν χρεωστούμενην ὅχι μόνον διὰ τὰς ἰδίας του εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν συναδελφῶν του, τῶν ὁποίων τὰ λείψανα καὶ τοὺς τάφους κατέχουσι ξέναι γαῖαι. Εὐγνωμοσύνην δὲ χρεωστούμεν νὰ δεῖξωμεν ὅχι μόνον μὲ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου κοινὸν πένθος μας, ἀλλὰ μάλιστα μὲ τὴν διατήρησιν τοῦ πολυτίμου καὶ κοινωφελεστάτου καθιδρύματος, τὸ ὁποῖον μετὰ τόσων ἐξόδων, κόπων καὶ ἰδρύτων καθίδρυσαν, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ὅλοι γνωρίζετε, μὲ πόσῃ φροντίδι εἰς τῆς χθὲς ὁ ἀοιδίμος ἐφρόντιζε· καὶ ἡ μόνη λύπη, ἥτις ἐπίκρανε τὰς τελευταίας ἡμέρας του, ἦτο ἡ ἀδαλότης τῆς μελλούσης τύχης τοῦ ἀγαπητοῦ του σχολείου. Δείξατε τὴν εὐγνωμοσύνην σας μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων σας, καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν ὁμόνοιαν, καὶ μὲ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος. Διότι οὕτω ἡμπορεῖ νὰ δεῖξῃ πολλαπλάσιον καρπὸν ὁ ἀγχοῦς σπόρος, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι κατέβαλον, καὶ θέλωμεν φανῇ ἄξιοι κληρονόμοι τῶν εὐεργετημάτων των. Ταύτην μόνην τὴν εὐγνωμοσύνην σὰς ζητεῖ ὁ σεβαστὸς μας διδάσκαλος, ταύτην μόνην τὴν τιμὴν εἰς τὴν μνήμην του. Αὐτὰς τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁποίας πολλάκις ζῶν σὰς ἔκαμνε, αὐτὸς καὶ νεκρὸς σήμερον ἐμπροσθέν μας καίμενος ἀπευθύνει τελευταῖον. Δάκρυα δὲ διὰ τὸν θάνατόν του οὕτε ἀπὸ συγγενεῖς, οὕτε ἀπὸ φίλους, οὕτε ἀπὸ κανένα ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς καὶ συμπατριώτας θέλει. Διότι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν εὐτύχημα, καὶ καλὸν δικαίως λογίζεται ὁ θάνατος. « Ὁ θάνατος, καλὸν σου τὸ κρίμα ἐστὶν ἀνθρώπῳ ἐπιδεομένῳ καὶ ἐλασσομένῳ ἐν ἰσχύϊ, ἐσχατογῆρῳ. » Τὴν δὲ εὐτυχίαν τοῦ παρόντος κόσμου ἐπισφράγισα μὲ τὸν πλήρη ἀριθμὸν τῆς ἀγχοῦς του ζωῆς, καὶ τοῦ αἰωνίου μνημοσύνου του. « Ἀγχοῦς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνα διαμένει ». Ἄς ὑψώσωμεν δὲ ὅλοι οἱ περικυκλοῦντες τὴν τελευταίαν ταύτην κατοικίαν τοῦ διδασκάλου μας χεῖρας καὶ καρδίας πρὸς τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ πολυευσπλάγχνου Θεοῦ, καὶ ὡς παρακαλέσωμεν νὰ συγχωρήσῃ

πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ, ὅσα ὡς ἄνθρωπος ἤμαρτεν, ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, καὶ νὰ κατατάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων, ἐν κόλποις Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, ἐπιφωνοῦντες, ὁ Θεὸς συγχωρήσας αὐτόν, ὁ Θεὸς συγχωρήσας αὐτόν, ὁ Θεὸς συγχωρήσας αὐτόν!

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 4, 1865.

Τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας καθρέθη, δυνάμει τοῦ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως δοθέντος δικαιώματος τῇ Βουλῇ ἀπεδέξατο δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν καθάρισιν.

*

Ὁ Κ. Σπόνεκ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ελλάδος.

*

Καὶ πάλιν ὑπουργικὴ μεταβολή. Τὸ ὑπουργεῖον, ὅπως λάβῃ καὶ νὰ μελετήσῃ νομοσχέδιά τινα, ἐζήτησε τὴν συναίνεσιν τῆς Βουλῆς ἵνα διακούσῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς· ἀλλὰ 84 ψῆφοι πρὸς 70 ἀπέρριψαν τὴν αἴτησιν· διὸ τὸ ὑπουργεῖον ὑπέβηκε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Γενομένης δὲ δεκτῆς προσεκλήθη ὁ Κ. Βούλγαρης ἵνα συγκροτήσῃ ἕτερον.

Ἀπὸ τῆς 15 Ὀκτωβρίου αἰωνίως ὑπουργικὰς μεταβολὰς ἀναγγέλλομεν· τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον τοῦ Κ. Δελιγεώργη ἔζησεν ἡμέρας 11, τὸ τοῦ Κ. Βούλγαρη 3, τὸ δεύτερον τοῦ Κ. Κουμουνδούρου ὡσαύτως 3, καὶ τὸ δεύτερον τοῦ Κ. Δελιγεώργη 14. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Κ. Ζαήμης, ὅστις ἦτο μέλος τοῦ ὑπουργείου τούτου, εἶχε παραιτηθῆ ἤμα καὶ καθαιρεθέντος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Μὴ καταρτισθέντος ὑπὸ τοῦ Κ. Βούλγαρη ὑπουργείου, συνεκροτήθη τὸ ἑξῆς·

1. Ροῦφος, πρόεδρος καὶ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.
2. Σκαλτσᾶς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν.
3. Δαρειώτης ἐπὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῆς παιδείας.
4. Νικαλόπουλος ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν.
5. Σωτηρόπουλος ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν.
6. Νικ. Μπουντούρης ἐπὶ τῶν ναυτικῶν.
7. Μπαλασόπουλος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν.

Ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν εἰσὶν ἐκ τῶν περὶ Βούλγαρη, οἱ δὲ ἐκ τῶν περὶ Κουμουνδούρου· ὑπεσχέθησαν δὲ, ὡς λέγεται, οἱ δύο οὗτοι κομματάρχαι νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ νέον ὑπουργεῖον.

Λύσεις τοῦ ἐν τῷ 576 φυλλαδίου αἰνίγματος καὶ τοῦ γρίφου.

=

Ποίησις. — Οἵησις.

=

Ἐξ οὐρανοῦ σημεῖον ὡς κομήτης ἐφάνη.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Τρία μόνον φωνήεντα, ἄνευ πλοκῆς συμφώνων,
Τὴν κλησίμ μου ἀποταλοῦν, πλήρ μὲ καρδίας πόρον
Θὰ ἀνατρέξῃς βέβαια ἕως εἰς τὴν ἀρχὴν μου,
Ἀναμνησθεὶς τὴν μόρσιμον, φίλε, παρεκτροπὴν μου.

Κ. Π. Υ.

ΓΡΙΦΟΣ

